

De arts die euthanasie toepast, pleegt geen misdrijf ...

Het wetsontwerp gestemd in de Senaat op 12 december 2013 en vervolgens aangenomen in de Kamer op 28 januari 2014 teneinde euthanasie voor minderjarigen mogelijk te maken, is al dan niet doelbewust een juridisch troebel soepje. Van de auteurs Guy Swennen en Christine Defraigne, beiden juristen, zou je toch beter wetgevend werk mogen verwachten, nu het hun bedoeling is om alle zogenaamde misbruiken van de baan te vegen.

In de toelichting van het wetsvoorstel lees ik: *“De toepassing van de wet die euthanasie gedeeltelijk uit het strafrecht haalt, is beperkt tot de meerderjarige patiënten of tot de ontvoogde minderjarigen die handelingsbekwaam zijn. De wet is dus niet van toepassing op niet-ontvoogde minderjarigen.”*

Op voorwaarde dat ik de laatste zin goed begrijp, zou de wet van 2002 zonder uitbreiding niet enkel van toepassing zijn op meerderjarigen maar ook op ontvoogde minderjarigen. Dit zijn minderjarigen die ofwel door huwelijk of door een uitspraak van de jeugdrechtbank, op voorwaarde dat de minderjarige 15 jaar oud is, ontvoogd zijn. Voor mij is dit een nieuwigheid die mij totaal onbekend was.

Ofwel versta ik het verkeerd en bedoelen de auteurs van het wetsontwerp dat de uitbreiding niet van toepassing is op niet-ontvoogde minderjarigen. Ik kan dit alleen maar toejuichen daar ontvoogding van een minderjarige uitzonderlijk voorkomt.

Maar wie zal het mij zeggen? Want wat verderop lees ik, *“... is euthanasie voor minderjarigen alleen mogelijk indien zij over een oordeelsvermogen beschikken. We wijzen er hier op dat het oordeelsvermogen geen absolute gesteldheid is die iemand vanaf een bepaalde leeftijd en voor de rest van zijn leven heeft in elke situatie waarin hij verkeert. Dat vermogen wordt voor elk individu in een bepaalde situatie beoordeeld. Het moet voor elk nieuw probleem worden bevestigd.”*

“Overigens is een niet-ontvoogde minderjarige niet handelingsbekwaam. Zijn wettelijke vertegenwoordigers (ouders die het ouderlijk gezag hebben, voogd, ...) handelen dus voor zijn rekening om rechtshandelingen te stellen. Het optreden van de wettelijke vertegenwoordigers is dus nodig om euthanasie op een minderjarige te kunnen toepassen.”

Ik mag dus mijn initiële blijdschap onmiddellijk opbergen. Deze passage van de toelichting geeft duidelijk de bedoeling van de wetgever weer: euthanasie is mogelijk voor alle minderjarigen, ontvoogd of niet-ontvoogd en ongeacht hun leeftijd. Het volstaat dat de minderjarige een “oordeelsvermogen” heeft. Het zogenaamd “oordeelsvermogen” is dus het criterium waarop de arts, die euthanasie toepast, zich zal moeten beroepen om het verzoek van de minderjarige al dan niet in te willigen.

Maar wat betekent nu een “oordeelsbekwame minderjarige”? Op welke criteria kan de arts zich baseren?

De term “oordeelsbekwaam” wordt gebruikt in de psychologie en de psychiatrie om aan te geven in hoeverre een persoon nog in staat is zijn wil en oordeel te uiten. Als we de term “oordeelsbekwaam” in de juridische sfeer gaan doorlichten, dan zien we dat aangaande strafrechtelijke aansprakelijkheid een minderjarige niet kan worden gestraft (met een geldboete of gevangenisstraf) bij gebreke aan een strafrechtelijk toerekenbare schuld. De jeugdrechter kan wel een aantal maatregelen nemen

(zoals een berisping, het plaatsen van de minderjarige onder een consulent van de sociale dienst, het opleggen van herstelbemiddeling, het plaatsen in een instelling). Slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden en als het om een zeer ernstig misdrijf gaat, kan de jeugdrechter beslissen om een jongere die ouder is dan 16 jaar uit handen te geven, waardoor een gewone strafrechtbank over het misdrijf zal oordelen.

Een jongere die een onrechtmatige daad stelt, bv de ruit van de buurman met een voetbal stuk slaat kan slechts aansprakelijk worden gesteld voor schade die hij heeft veroorzaakt, zodra hij fout en goed gedrag van elkaar kan onderscheiden (hetgeen doorgaans rond de leeftijd van 7 jaar is).

Tot slot, kan een minderjarige in de regel geen contracten sluiten zonder voorafgaandelijke toestemming van één van zijn ouders (of zijn voogd), aangezien hij handelingsonbekwaam is. Dus tot de leeftijd van 18 jaar is de minderjarige hiervan uitgesloten.

Het wordt meteen duidelijk dat het begrip "oordeelsbekwaam" een rekbaar begrip is en het antwoord steeds onderworpen is aan interpretatie. Dit geldt ook zo voor de psychologie en de psychiatrie. Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de arts die de euthanasie toepast. Hij alleen beslist of de minderjarige oordeelsbekwaam is en dit los van alle andere objectief meetbare gegevens zoals fysisch en/of psychisch lijden. Het lijden staat volkomen los van de oordeelsbekwaamheid van een persoon en heeft hier niets mee te maken. De arts kan hiervoor wel beroep doen op een kinder- en jeugdpsychiater of psycholoog. Doch dit is enkel nodig voor niet-ontvoogde minderjarigen (artikel 3, §2, 7°). Voor ontvoogde minderjarigen moeten deze gespecialiseerde artsen niet geraadpleegd worden.

Dit vind ik zeer vreemd, vermits ontvoogde minderjarigen slechts gedeeltelijk handelingsbekwaam zijn en enkel wat betreft hun goederen. Ten aanzien van beslissingen omtrent hun persoon staan zij juridisch gezien op gelijke voet met niet-ontvoogde minderjarigen. Nochtans betreft het verzoek tot euthanasie een beslissing omtrent de persoon.

Laten we even stilstaan bij wat volgt: beeldt u zich even in, een 14jarig meisje loopt weg van huis om zich te verenigen met de liefde van haar leven. Ze wordt zwanger en is niet meer welkom bij haar thuis. Ze huwt met de liefde van haar leven. Vanaf dan draagt ze de wettelijke status van ontvoogde minderjarige. Nog voor zij haar kind ter wereld brengt, verlaat de man het meisje. Ze is totaal ontredderd, lijdt zodanig psychisch dat dit niet gelenigd kan worden ..... Een verzoek zou dus in principe niet geweigerd kunnen worden?

Een ander huzarenstukje van het wetsontwerp betreft de woorden 'binnen afzienbare tijd overlijden'. Niet-ontvoogde minderjarigen die fysisch lijden en binnen afzienbare termijn overlijden, kunnen een verzoek tot euthanasie indienen. Voor ontvoogde minderjarigen geldt dit niet. Ook wanneer zij niet binnen afzienbare termijn overlijden kunnen ze een verzoek indienen en dit zowel voor fysisch als psychisch lijden. Herinner u het intrieste verhaal van het 14jarig meisje.

Maar wat betekent dit nu 'binnen afzienbare termijn overlijden'? Bij terminaal zieke mensen wagen de artsen zich vaak aan prognoses van hoeveel maanden de patiënt nog te leven heeft. De realiteit durft meermaals de door de arts vooropgestelde prognose tegenspreken. Dit kan ook moeilijk anders

vermits het gaat om een prognose. Een mens kan nu eenmaal niet gereduceerd worden tot een gemiddelde. Het betreft een individu.

Zoals voor oordeelsbekwaam wordt geen enkele toelichting gegeven door de wetgever hoe de vraag 'binnen afzienbare termijn overlijden' moet ingevuld worden. Is dit 12 maanden, minder, meer? Niemand weet het.

Last but not least. Van de ouders wordt gevraagd dat zij hun zegen geven wanneer hun niet-ontvoogde minderjarige om euthanasie vraagt. Ik vind dit een zeer wrede uitlating van de wetgever en toont aan dat de wetgever zelfs niet de moed heeft om voor zijn daden de verantwoordelijkheid te dragen. Dit doet mij onmiddellijk denken aan Pontius Pilatus die zijn handen wast in de onschuld nadat hij Jezus overgaf om te worden gedood. Uiteindelijk kan de arts die euthanasie toepast zich schuilen achter de ouders wiens verdriet niet te troosten valt.